

LAUSUNTOYHTEENVETO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ELINTARVIKEMARKKINALAIN JA OIKEUDENKÄYNNISTÄ MARKKINAOIKEUDESSA ANNETUN LAIN 1 LUVUN 6 §:N JA 5 LUVUN 2 §:N MUUTTAMISESTA

Aluksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta.

Lausuntoa on pyydetty seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, aluehallintovirastot, ELY-keskukset, kilpailu- ja kuluttajavirasto, Luonnonvarakeskus, poliisihallitus, Ruokavirasto, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Tulli, Verohallinto, elintarvikemarkkinavaltuutettu, keskuskauppakamari, markkinaoikeus, Hansel, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elintarvikeketjun kauppatalautakunta, Elintarviketeollisuusliitto ry, Kaupan liitto ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Kesko Oyj, Kuntaliitto, Leipuriliitto, Lidl Suomi, Lihakeskusliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Osuustoimintakeskus Pellervo ry, Panimoliitto, Pellervon taloustutkimus, Puutarhaliitto - Trädgårdsförbundet ry, Päivittäistavarakauppa ry, SOK-yhtymä, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Svenska Trädgårdsförbundet, Svenska Trädgårdsförbundet rf, Tokmanni Group Oyj sekä VYR Vilja-alan yhteistyöryhmä.

Lausuntoaika oli 30.10.–12.12.2025. Lausuntoja saatiin 53.

Hallituksen esitysluonnoksesta on saatu lausunto: oikeusministeriöltä; Verohallinnolta, Tullilta, MTK-Etelä-Pohjanmaa ry, MTK Keski-Pohjanmaa, MTK-Varsinais-Suomi, Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseutualueilla -verkosto (TUUMA27-verkosto), Suomen Yrittäjät ry, Atria Suomi Oy, Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG), MTK Pohjois-Savo, SLC Nyland, Pellervon taloustutkimus PTT ry, Lidl Suomi, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, MTK-Uusimaa ry, MTK ry, Kauppapuutarhaliitto ry, K-kauppiasliitto ry, Työ- ja elinkeinoministeriö, Ruokavirasto, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Erikoiskaupan liitto Etu ry, Pro Luomu ry, Kaupan liitto ry, Markkinaoikeus, Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf, Suomen Leipuriliitto ry, Päivittäistavarakauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, MTK-Pirkanmaa, Kesko Oyj, Lihakeskusliitto ry, Suomen KD ry:n Maa- ja metsätaloustyöryhmä, Hansel Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Vornanen Ahti-Pekka, SOK – Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Luonnonvarakeskus, MTK-Satakunta, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, MTK-Kaakkois-Suomi ry, Oikeusministeriö, Verohallinto, Tulli.fi, Osuuskunta Maitokolmio, Osuuskunta Maitomaa ja Osuuskunta Satamaito, Österbottens svenska producentförbund r.f., Företagarna på Åland rf, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f, Valtioneuvoston kanslia, Suomen

lammasosuuskunta, Valtiovarainministeriö, Sisäministeriö, Valio Oy, Juustoportti, Poliisihallitus.

Ehdotus laiksi elintarvikemarkkinalain muuttamisesta

Valtioneuvoston kanslialla, valtiovarainministeriöllä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira:lla, Tullilla ja Verohallinnolla ei ole lausuttavaa asiasta.

1. Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

Oikeusministeriö pitää lausunnossaan ehdotuksen tavoitteita perusteltuina, mutta huomauttaa, ettei esityksessä useiden ehdotusten osalta ole riittävästi perusteltu, miksi voimassa oleva lainsäädäntö ei riitä ratkaisemaan havaittuja ongelmia tai puutteita. Lausunnossa todetaan esityksen nykytilan ja vaihtoehtoisten sääntelykeinojen arvioinnissa olevan puutteita.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää lausunnossaan esitystä kannatettavana sekä sääntelyn ulottamista julkisiin hankintoihin perusteltuna. Lausunnossa huomautetaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtäväkentän laajentuessa on tärkeää varmistaa, että hänen käyttöönsä osoitetaan riittävät valvontaresurssit. Valvonnan tehostamisen ohella on lausunnon mukaan kuitenkin huolehdittava siitä, että yritysten liikesalaisuudet suojataan asianmukaisesti.

Työ ja elinkeinoministeriö pitää lausunnossaan myönteisenä esityksen tavoitetta heikomman osapuolen suojaamisesta elintarvikeketjussa eikä vastusta esitettyjä muutoksia. Sen mukaan jatkovalmistelussa vaikutusarviointia olisi syytä täydentää muun muassa sen arvioinnin osalta, että kannustaako esitys ostamaan elintarvikkeita ulkomailta lain soveltamisalasta johtuen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää lausunnossaan perusteltuna, että neuvotteluvoiman jakautumista ketjussa pyritään tasoittamaan kieltämällä menettelyt, joiden voidaan osoittaa olevan ongelmallisia elintarvikeketjun tehokkaan toiminnan ja terveen kehityksen kannalta. Lausunnossaan KKV pitää tärkeänä, että elintarvikemarkkinalain tarkoituksen toteutuminen voidaan turvata lain täytäntöönpanossa ja että varmistetaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus toteuttaa valvontatehtävänsä tehokkaalla tavalla.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu toteaa lausunnossaan, että kansallisen liikkumavaran mukaisesti elintarvikemarkkinalakiin lisättyjen ja lisättävien direktiivistä poikkeavien säännösten vaikutuksia elintarvikemarkkinoilla seurattaisiin tehostetusti. Lausunnon mukaan on mahdollista, että ostajat suuntaisivat ostojaan lain soveltamisalan ulkopuolisille tavarantoimittajille välttääkseen ankarampia ja liikesuhteisiin epävarmuustekijöitä tuovia kansallisia säännöksiä.

Luonnonvarakeskus pitää ehdotettuja muutoksia parannuksena nykyiseen lainsäädäntöön ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivaltuuksien lisäämistä kannatettavana. Vahvemman osapuolen neuvotteluvelvollisuuden osalta

luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan säännöksen jättävän tulkinnanvaraa sille, mitä tulisi pitää poikkeuksellisina olosuhteina.

Markkinaoikeus huomauttaa lausunnossaan, että esitysluonnoksessa ei ole useiden ehdotusten osalta riittävästi perusteltu, miksi voimassa oleva lainsäädäntö ei riitä ratkaisemaan havaittuja ongelmia tai puutteita. Lisäksi lausunnon mukaan tulee arvioida, onko voimassa oleva lainsäädäntö ylipäättään toimeenpantu riittävän tehokkaasti ja ovatko sääntelykohteet hyödyntäneet käytettävissään olevia keinoja.

Hansel Oy pitää lausunnossaan muutoksen tavoitetta hyvänä. Lausunnossa huomautetaan, että sopimuksen sitovuus on periaatteena tärkeä ja sopimusehtojen muuttaminen kesken sopimuskauden ilman molempien osapuolten hyväksyntää on poikkeuksellista.

MTK ry pitää lausunnossaan esitystä tarpeellisena viljelijöiden aseman vahvistamiseksi, mutta korostaa, että lain kehittämistä on jatkettava myös uudistuksen kolmannessa vaiheessa maataloustuottajien edustajien kanssa. Lain voimaantulon osalta MTK ry lausunnossaan toteaa, että viljelijöiden asemaa on vahvistettava elintarvikeketjussa viivytyksettä.

MTK Etelä-Pohjanmaa ry ilmoittaa lausunnossa yhtyvän MTK ry:n lausuntoon.

MTK Kaakkois-Suomi ry pitää lausunnossaan esitystä tarpeellisena, mutta riittämättömänä elintarvikeketjussa vallitsevan epätasapainon korjaamiseksi. Lausunnossa korostetaan, että lain kehittämistä on jatkettava uudistuksen kolmannessa vaiheessa maataloustuottajien edustajien kanssa ja viljelijöiden asemaa on vahvistettava elintarvikeketjussa viivytyksettä.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan uudistusta tarpeellisena ja oikeasuuntaisena, mutta riittämättömänä viljelijöiden aseman korjaamiseksi ruokaketjussa.

MTK Pirkanmaa ry pitää lausunnossaan esitystä askeleena kohti tasapainoisempaa elintarvikeketjua, mutta korostaa, että uudistustyötä on syytä jatkaa. Lausunnon mukaan esityksessä ehdotettu pitkä siirtymäaika koetaan ongelmalliseksi, sillä kauppatapoihin tulee vaikuttaa viiveettä.

MTK Pohjois-Savo ry, MTK Pohjois-Karjala ry, MTK Keski-Suomi ry ja MTK Etelä-Savo ry toteavat yhteisessä lausunnossaan ehdotetun lakimuutoksen vahvistavan elintarviketuotannon asemaa ja parantavan maksettavia tuottajahintoja maataloille. Lausunnossa pyydetään ottamaan huomioon MTK ry:n lausunto esityksestä.

MTK Satakunta ry pitää lausunnossaan uudistusta tarpeellisena ja oikeasuuntaisena, mutta riittämättömänä viljelijöiden aseman korjaamiseksi ruokaketjussa.

MTK Uusimaa ry pitää lausunnossaan myönteisenä ja maatalouden elinvoimaisuuden kannalta merkittävänä sitä, että esitys pyrkii vahvistamaan elintarvikemarkkinavaltuutetun asemaa, sopimussuhteiden tasapainoa, riskien oikeudenmukaista jakautumista, tuottajien oikeusturvaa sekä liikesalaisuuksien suojaa ja tiedonkäytön kohtuullisuutta. Lausunnon mukaan laki tulee saada voimaan viipymättä ja siirtymäajat tulee rajata vain siihen saakka, mikä on välttämätöntä.

MTK Varsinais-Suomi ry pitää lausunnossaan esitystä tarpeellisena viljelijöiden aseman vahvistamiseksi, mutta korostaa, että lain kehittämistä on jatkettava myös uudistuksen kolmannessa vaiheessa maataloustuottajien edustajien kanssa. Lain

voimaantumalon osalta MTK ry lausunnossaan toteaa, että viljelijöiden asemaa on vahvistettava elintarvikeketjussa viivytystä.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund pitää lausunnossaan lakiuudistusta kannattavana, mutta yksinään riittämättömänä elintarviketuotannon aseman vahvistamiseksi. Lausunnossaan se vaatii muutoksia kilpailulakiin ja julkisia hankintoja koskevaan lainsäädäntöön.

SLC Nyland pitää lausunnossaan elintarvikemarkkinalain muutosta välttämättömänä viljelijöiden aseman vahvistamiseksi sekä kannattaa elintarvikemarkkinavaltuutetun roolin vahvistamista. Lausunnossaan SLC Nyland korostaa, lain tulisi tulla voimaan mahdollisimman nopeasti.

Atria Suomi Oy, HKFoods Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy toteavat yhteisessä lausunnossaan suhtautuvan myönteisesti lain tavoitteeseen edistää hyviä kauppatapoja elintarvikemarkkinassa. Lausunnossa kuitenkin toivotaan kotieläintuotannon erityispiirteiden huomioon ottamista lain sisällössä ja perusteluissa.

Elintarviketeollisuusliitto ry katsoo lausunnossaan, että ehdotukset ovat oikeansuuntaisia, mutta riittämättömiä täysin takaamaan elintarvikemarkkinan tervettä kilpailua ja vastuullista kaupankäyntiä. Lausunnon mukaan jatkovalmistelussa on varmistettava ehdotettujen muutosten koskevan kaikkia tilanteita, joissa ostaja toimii Suomessa. ETL on lausunnossaan pettynyt siihen, ettei ehdotuksiin sisälly kaupalle velvoitetta jakaa kuluttajien kysyntätietoa eli menekkitietoa elintarviketeollisuudelle ja alkutuotannolle nykyistä laajemmin, ja pitää tärkeänä sitä, että hallituksen esitystä viedään eteenpäin ilman turhaa viivästyä.

Juustoportti Oy toteaa lausunnossaan mahdolliseksi, että esitetty kansallinen lisäsääntely heikentää kotimaisten tavarantoimittajien asemaa suhteessa ulkomaisiin toimittajiin.

Osuuskunta Maitokolmio, Osuuskunta Maitomaa ja Osuuskunta Satamaito toteavat yhteisessä lausunnossaan, että ehdotettu private label -tuotteiden suosimisen kielto johtaisi siihen, ettei ehdotettu säännös lähes kaikissa tapauksissa koskisi lainkaan näiden meijeriyhtiöiden keskeistä kilpailijaa, johon säännöstä ei pääsääntöisesti sovellettaisi lainkaan. Lausunnon mukaan Tämä johtaisi lausunnon mukaan siihen, että pienempien kilpailijoiden asema heikkenisi merkittävästi asioitaessa isojen päivittäistavarakaupan kauppaketjujen kanssa.

Valio Oy korostaa lausunnossaan, että elintarvikeketjun eri osapuolten tasapuoliset toimintaedellytykset ovat koko ruokajärjestelmän kestävyys ja huoltovarmuuden perusta. Lausunnon mukaan elintarvikemarkkinalain uudistaminen on tarpeen, jotta toimintaedellytykset voidaan turvata ja ketjun tasapaino varmistaa. Lausunnossa kuitenkin vielä todetaan, että esityksen soveltaminen vain suomalaisten toimijoiden välisiin sopimuksiin ei ole suomalaisen alkutuotannon tai elintarviketeollisuuden etu.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) toteaa lausuvansa asiasta yleisellä tasolla ja viittaavansa muilta osin Elintarviketeollisuusliiton ja Kaupan liiton lausuntoihin. Lausunnon mukaan EK pitää tavoitteita reilusta kilpailusta ja liikesalaisuuksien riittävästä suojasta perusteltuina, mutta toteaa, että yritysten välisissä suhteissa sopimusehtojen tulisi lähtökohtaisesti olla osapuolten vapaasti sovittavissa. EK katsoo lausunnossaan, että sellaisista sopimusvapauden ja elinkeinovapauden rajoituksista, joita ei jatkovalmistelussa voida perustella riittävän yksiselitteillä vaikutusarvioilla,

olisi luovuttava. Lausunnossa todetaan esitysluonnoksen sisältävän laadullisia puutteita ja ”perusteluilla säätämistä”, joista tulisi jatkovalmistelussa luopua.

Erikoiskaupan liitto Etu ry toteaa lausunnossaan nykyisen lainsäädännön ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivaltuuksien olevan jo riittäviä keinoja esitettyjen ongelmien ratkaisemiseksi.

Kesko Oyj näkee esitetyn sääntelyn lausunnossaan ongelmalliseksi, sillä sen perustelut ovat puutteelliset ja perustuvat todentamattomiin syytöksiin. Lausunnossa katsotaan, että ellei jatkovalmistelussa pystytä esittämään luotettavaan tietoon perustuvia selvityksiä ja vaikutustenarviointeja ehdotusten tueksi, tulee ehdotuksista luopua. Ehdotettujen muutosten todetaan lausunnossa puuttuvan elinkeinovapauteen ja muihin perusoikeuksiin, eikä niihin liittyvää kuulemisprosessia ole toteutettu läpinäkyvästi. Kesko Oyj korostaa lausunnossaan, etteivät viranomaiset ole koskaan tutkineet tai tehneet päätöstä väitetystä private label -tuotteiden suosimisesta, vaikka kilpailulain määräävää markkina-asemaa koskeva pykälä antaa siihen täyden mahdollisuuden.

K-kauppiasliitto ry ei lausunnossaan kannata esitystä sen nyt annetussa muodossa, sillä se ei tunnista esityksen perusteluiden näkemystä ruokaketjun epätasapainosta. Lausunnon mukaan esityksellä puututtaisiin yritysten elinkeinovapauteen lainsäädännöllä, jonka sisältö on epäselvä, ristiriitainen ja huonosti sovellettavissa. K-kauppiasliitto painottaa lausunnossaan vielä omien merkkien roolin olevan eri vähittäiskaupan toimijoilla hyvin erilainen. Lainvalmistelun laadun osalta se lausunnossaan yhtyy Kesko Oyj:n lausuntoon.

Kaupan liitto ry pitää lausunnossaan ehdotettuja muutoksia EU-sääntelyn ja hallitusohjelman vastaisina sekä toteaa, että ehdotetuilla muutoksilla puututaan elinkeinonharjoittamisen vapauteen ja vääristetään markkinoiden toimintaa. Lausunnon mukaan kiristynyt lainsäädäntö aiheuttaisi kaupan alan yrityksille lisäkustannuksia, heikentäisi ruokakaupan kilpailua, lisäisi hallinnollista taakkaa, vaikeuttaisi uusien toimijoiden markkinoille tulemistä sekä kohtelisi eriarvoisesti kotimaisia ja ulkomaisia toimijoita. Kaupan liitto ry lisäksi nostaa lausunnossaan esille private label -tuotteiden hyötyjä mm. alhaisempien hintojen, jakelun tehokkuuden ja kilpailun monipuolisuuden muodossa sekä korostaa kauppataivan rajoituksien heikentävän kotimaisen kaupan edellytyksiä kilpailla kansainvälisiä toimijoita vastaan. Lausunnossa ehdotettua sääntelyä pidetään epäselvänä ja päällekkäisenä nykysääntelyyn nähden. Tiedonsaannin osalta Kaupan liitto ry:n lausunnossa todetaan, että yrityksillä tulee olla edellytykset vastata kansallisella ja EU-tasolla säänneltyihin sekä lainsäädännön ulkopuolisiin raportointivaateisiin. Lausunnon mukaan Kaupan liitto ry yhtyy yksityiskohtien osalta Päivittäistavarakauppa PTY:n lausuntoon.

Lidl Suomi (Lidl) näkee lausunnossaan ehdotetun hallituksen esityksen säännöksiin vaikuttavan haitallisesti sen liiketoimintaan, toimittajiin ja asiakkaisiin. Lidl ei lausunnossaan tunnista toimintatapoja, joita ehdotetulla sääntelyllä pyritään estämään, ja pelkää kiristyneen lainsäädännön vaikuttavan haitallisesti myös pienien ja keskisuurien tavarantoimittajien toimintaan. Lausunnon mukaan Lidl yhtyy esityksen tavoitteeseen pientuottajien ja alkutuottajien aseman ja tilanteen vahvistamisesta, mutta ei näe, miten esitetty sääntely edistäisi päämäärää. Lidl korostaa lausunnossaan erityisenä huolenaan sitä, että pienemmät toimijat, joilla ei ole määräävässä markkina-asemassa olevia toimijoita vastaavaa neuvotteluvoimaa, joutuvat määräävässä markkina-asemassa olevien toimijoiden kanssa samankaltaisen sääntelyn piiriin, eivätkä pystyisi toimimaan esityksessä päivittäistavarakaupalta oletettavalla tavalla.

Lidl toteaa lausunnossaan tämänhetkisen voimassa olevan lainsäädännön antavan viranomaiselle varsin hyvät edellytykset valvoa ja puuttua väärinkäytöksiin niitä havaitessaan.

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) ei lausunnossaan vastusta sääntelyä, mutta toteaa, että sen pohjaksi tarvitaan objektiiviset ja faktapohjaiset perustelut. Lausunnon mukaan esitysluonnoksessa väitettyihin ongelmiin on mahdollista puuttua jo nykysääntelyn ja elintarvikemarkkinavaltuutetulle kuuluvien toimivaltuuksien avulla. PTY lisäksi katsoo lausunnossaan, että elintarvikemarkkinalakiin aiemmin tehtyjen muutoksien vaikutuksia ei ole seurattu tai arvioitu riittävästi.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) pitää lausunnossaan lakiehdotuksen tavoitetta kannatettavana, mutta voimassa olevaa sääntelyä olevan riittävänä havaittujen ongelmien korjaamiseksi. Lausunnon mukaan ennen sääntelyn lisäämistä tulee varmistaa, että sillä saavutetaan toivotut käytännön vaikutukset.

Företagarna på Åland toteaa lausunnossaan esityksen ylittävän EU:n minimitason, mikä lisää riskiä tukkuostojen suuntautumisesta ulkomaille. Lausunnossa ehdotetaan esityksen hylkäämistä, sillä se on tulkinnanvarainen ja vaikutusarvioinniltaan puutteellinen.

Kuluttajaliitto ry pitää esitysluonnoksen tavoitteita sinänsä kannatettavina, mutta huomauttaa, että rajoitukset kaupan omien tuotteiden näkyvyyteen tai esillepanoon heikentäisivät kuluttajien mahdollisuuksia löytää kohtuuhintaisia vaihtoehtoja. Lausunnon mukaan jatkovalmistelussa on olennaista huolehtia siitä, ettei sääntely kaventaisi kaupan halukkuutta kehittää tällaisia tuotteita tai vaikuttaisi niiden saatavuuteen ja näkyvyyteen tavalla, joka olisi kuluttajien edun vastaista. Lisäksi Kuluttajaliitto lausunnossaan esittää, että esitysluonnoksen vaikutusarvioita tulisi täydentää sen osalta, miten ehdotettu sääntely voi vaikuttaa kuluttajahintoihin, valikoiman laajuuteen ja kaupan riskinottoon.

Kauppapuutarhaliitto ry pitää lausunnossaan tärkeänä alkutuottajan aseman ja elintarvikeketjun tasapainon kehittämistä oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Lihakeskusliitto ry kannattaa lausunnossaan säädösmuutoksen tavoitetta ja näkee kaupan omat merkit merkittäväksi osaksi ruokaketjun toimintaa.

Maaseutupolitiikan Työn ja yrittäjyyden uudet mahdollisuudet maaseutualueilla -verkosto (TUUMA27-verkosto) pitää lausunnossaan hyvänä pienien tavarantoimittajien ja maaseutuvaikutuksien huomioimista esityksessä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää lausunnossaan lakiesityksen tavoitteita perusteltuina, mutta pitää lakiin liittyvää vaikutusten arviointia riittämättömänä. Lausunnon mukaan lain tavoitteet sääntelyn selkeyttämisestä ja elintarvikevaltuutetun valvontamahdollisuuksien parantamisesta ei kaikilta osin toteudu, koska laissa esitetty sääntely on yleisluontoista.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry pitää lausunnossaan esityksen tavoitetta tärkeänä ja ehdotettuja muutoksia kannatettavana, mutta toteaa ehdotettujen säännöksiin olevan monelta osin tulkinnanvaraisia ja epäselviä. Lausunnon mukaan esitysluonnos sisältää lakitekniisiä puutteita, joihin on jatkovalmistelussa kiinnitettävä huomiota.

Pellervon taloustutkimus PTT ry toteaa lausunnossaan ehdotettujen toimien olevan perusteltuja. Lausunnossa kuitenkin muistutetaan myös lainsäädännön ulkopuolisten

keinojen käyttämisestä alkutuottajien aseman parantamiseksi sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun nykyisten valtuuksien täysimääräisestä hyödyntämisestä.

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) pitää ehdotuksen tavoitteita lausunnossaan kannatettavina.

Suomen Lammasosuuskunta pitää lausunnossaan lakiehdotuksen tavoitteita pääosin kannatettavina ja näkee muutokset edistysaskeleena alkutuotannon aseman vahvistamisessa elintarvikeketjussa. Lausunnossa nostetaan esille tulkinta- ja toimeenpanoriskeinä mm. kohtuuttomuuden määrittelyyn, neuvotteluvetoisuuden tehokkuuteen, liikesalaisuuksien suojaan sekä valvonnan resursseihin liittyvät seikat. Lammasosuuskunta toteaa lausunnossaan vielä tuottajaorganisaatiotukeen liittyvistä haasteista alalla.

Suomen Leipuriliitto ry kannattaa lausunnossaan lakiehdotuksen tavoitteita, mutta toteaa sääntelyn ohjaavan ostoja ulkomaille ja heikentävän erityisesti pienten ja keskisuurten kotimaisten yritysten asemaa.

Suomen Yrittäjät Oy kannattaa lausunnossaan yritysten välisen sopimussuhteen heikomman osapuolen suojaamista ja tasapuolisten kilpailuolosuhteiden luomista. Se pitää lausunnossaan esitystä perusteltuna, mutta toteaa, että jos lausuntokierroksen aikana ilmenee pienyrityksiin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, tulee esitystä niiltä osin arvioida uudelleen.

Österbottens svenska producentförbund (ÖSP) pitää lausunnossaan lakimuutosta tärkeänä askeleena kohti tasapainoisempaa neuvotteluasemaa, mutta ehdotusten vaikuttavuuden ratkeavan vasta soveltamiskäytännössä.

Yksityishenkilö toteaa tavoitteen neuvotteluvoiman väärinkäytön estämisestä olevan kannatettava ja välttämätön. Lausunnon mukaan uudistus on tärkeä askel kohti reilumpia ja läpinäkyvämpiä elintarvikemarkkinoita.

2. Huomiot esityksen vaikutuksista

MTK ry kiinnittää lausunnossaan huomiota tuottajaorganisaatioiden vaatimuksia koskevaan asiavirheeseen kappaleessa 2.5. Lisäksi lausunnossa todetaan tarpeelliseksi puuttua private label -tuotteita koskeviin epäterveisiin sopimuskäytänteisiin, joiden sääntelemättömyyden MTK ry näkee johtavan pahimmillaan kuluttajien valinnanvaran heikentymiseen.

MTK Etelä-Pohjanmaa ry toteaa reilumpien markkinoiden edesauttavan heikommassa asemassa olevien toimijoiden kykyä toimia markkinoilla ja rohkaisevan yrityksiä kehittämään toimintaansa.

MTK Kaakkois-Suomi ry toteaa lausunnossaan lain tavoitteiden olevan oikeansuuntaisia. Lausunnon mukaan valmistelua on jatkettava elintarvikemarkkinasääntelyn kolmannessa vaiheessa niiden muutosten osalta, joita ei ole tähän esitykseen sisällytetty. Vaikutusten arviointia lausunnossa kehoitetaan täydentämään huomioimalla terveen elinmarkkinan yhteys maaseudun elinvoimaan.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettuja muutoksia tärkeinä kotimaisen ruoantuotannon toimintaedellytysten, viljelijöiden sopimusaseman ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi.

MTK Pohjois-Savo ry, MTK Pohjois-Karjala ry, MTK Keski-Suomi ry ja MTK Etelä-Savo ry kannattavat yhteisessä lausunnossaan lain keskeistä tavoitetta ja pitävät kaupan omiin merkkeihin liittyvää sääntelyä tarpeellisenä. Lausunnossa toivotaan uuden elintarvikemarkkinalain korjaavan nykyistä tilannetta, jotta elintarviketeollisuus ja maatalous voisivat toimia kotimaan markkinoilla kannattavasti.

MTK Pirkanmaa ry pitää lausunnossaan välttämättömänä sitä, että lakimuutoksella saadaan alkutuottajien aseman näkyvää parantumista sekä reilumpi toimintaympäristö.

MTK Satakunta ry toteaa lausunnossaan uudistuksen parhaimmillaan turvaavan ruuan alkutuotannon toimintaedellytyksiä ja oikeudenmukaista asemaa sekä lisäävän maaseudun elinvoimaisuutta.

MTK Uusimaa ry pitää ehdotettujen muutoksien parantavan kotimaisen ruoantuotannon toimintaedellytyksiä, viljelijöiden ja elintarviketeollisuuden sopimusasemaa, huoltovarmuutta ja maaseudun elinvoimaa sekä ruokaketjun tasapainoa ja läpinäkyvyyttä. Lausunnon mukaan MTK-Uusimaa ry pitää tärkeänä konkreettisia toimenpiteitä kaupan omien merkkien aiheuttamien kilpailuvääristymien hillitsemiseksi.

MTK Varsinais-Suomi ry toteaa lausunnossaan, että ehdotuksen tavoitteet ovat oikeasuuntaisia, mutta neuvotteluvoiman väärinkäyttöön puuttumista on yhä vahvistettava.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) toteaa lausunnossaan, että ehdotus on omiaan turvaamaan elintarvikemarkkinan tervettä kehitystä, vahvistamaan alkutuottajan asemaa, ylläpitämään kannusteita ruoka- ja juomainnovaatioiden kehittämiseen sekä mahdollistamaan kuluttajalle laajempia tuotevalikoimia. Lausunnon mukaan ehdotukseen tulee kuitenkin tehdä muutoksia mm. omien tuotemerkkien kieltoa koskevan säännöksen osalta.

Erikoiskaupan liitto Etu ry huomauttaa lausunnossaan, että lainsäädännön vaikutuksia tai vaihtoehtoja ei ole esityksessä arvioitu riittävästi. Lausunnon mukaan esitetyt säännökset ovat ongelmallisia, epätarkkoja ja kilpailua vääristäviä. Lausunnossa lisäksi todetaan raportointivelvollisuuksien lisäävän hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan ehdotetulla sääntelyllä olevan kustannusvaikutuksia valtiontaloudelle ja yrityksille, mitä ei oteta huomioon ehdotuksessa. Lausunnossa huomautetaan myös, että esityksessä ei myöskään huomioida Keskolta erikseen tukkuostajana, Kesproilta Foodservice-tukkuna sekä K-raudoilta rajatun valikoiman ostajana vaadittavaa dokumentaatiota.

K-kauppiasliitto ry toteaa lausunnossaan, että esityksessä ei ole huomioitu lainkaan ehdotettujen sääntelymuutosten kustannusvaikutuksia, jotka ovat kohteena oleville yrityksille merkittäviä.

Kaupan liitto ry toteaa lausunnossaan, että lakiehdotus ei täytä lainvalmistelulle asetettuja laatuvaatimuksia ja ehdottaa esityksen palauttamista uudelleen

valmisteltavaksi. Lausunnon mukaan esitys ei sisällä vaikutusten arviointia ja vaihtoehtoisen sääntelyn tarkastelua.

Lidl Suomi (Lidl) toteaa lausunnossaan ehdotetun esityksen vaikutusten olevan laajat, voimakkaat ja ennalta-arvaamattomat. Lidl näkee lausunnossaan, ettei hallituksen esityksen vaikutusten arviointia ole tehty huolellisesti ja pitää epätarkan lainsäädännön olevan riskialtista elintarvikeketjun eri toimijoille. Lausunnon mukaan yhtiön hallinnollisen taakan ja mahdollisesti tehtävien järjestelmähankintojen vaikutukset näkyisivät suurella todennäköisyydellä myös kuluttajahinnoissa.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että esitys ei sisällä lainsäädännön vaikutusten tai vaihtoehtojen arviointia eikä täytä lainvalmistelulle asetettuja vaatimuksia. Lausunnon mukaan sääntely lisää kustannuksia valtiontaloudelle, yrityksille ja kuluttajille sekä dokumentaatiovaatimuksen muodossa hallinnollista taakkaa ostajalle. PTY tuo lausunnossaan vielä esiin kaupan omien merkkien etuja ja ehdotettuja muutoksia koskevia epäselvyyksiä.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) katsoo lausunnossaan, että ehdotettujen säännöksiä epäselvyys ja tulkinnanvaraisuus voi johtaa alkutuottajan, ruokateollisuuden sekä kaupan hallinnollisen taakan kasvamiseen, ruoan hinnan kallistumiseen ja valikoiman supistumiseen.

Kauppapuutarhaliitto ry toteaa lausunnossaan esityksen tavoitteiden edesauttavan parhaassa tapauksessa yksittäisen viljelijän ja kotimaisen alkutuotannon toimintaedellytyksiä.

Lihakeskusliitto ry suhtautuu lausunnossaan sääntelyyn ja hallinnollisen taakan lisäämiseen kriittisesti. Lausunnossa korostetaan erityisen ongelmallisena sitä, että sääntely eriarvoistaa suomalaisia yrityksiä suhteessa muihin EU:n sisämarkkinoilla toimiviin yrityksiin.

TUUMA27-verkosto toteaa lausunnossaan luonnoksen olevan hyvin jaoteltu ja sen huomioivan hyvin myös epäsuoria vaikutuksia.

Pellervon Taloustutkimus PTT ry pitää lausunnossaan todennäköisenä, ettei lakimuutoksella saada parannettua alkutuotannon kannattavuutta tai investointihalukkuutta. Se lausunnossaan korostaa, että alkutuottajien aseman vahvistamiseksi tulee hyödyntää myös jo olemassa olevia keinoja tuottajien välisen kaupallisen yhteistyön vahvistamiseksi.

Suomen Kristillisdemokraatit (KD) nostaa lausunnossaan esille elintarvikkeiden hintojen määräytymiseen, elintarvikeyritysten omiin brändimerkkeihin sekä julkisten hankintojen kohdentamiseen liittyviä vaikutuksia kotimaiseen elintarvikemarkkinaan. Lisäksi lausunnossa ehdotetaan, että elintarvikemarkkinalakiin lisätään uusi pykälä, joka käsittelee Suomessa laittomia tuotantotapoja.

Yksityishenkilö toteaa lausunnossaan, että ehdotettu sääntely on saatava voimaan MTK:n, ETL:n ja Kristillisdemokraattien lisäyksillä Suomen ruokaturvan, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Lausunnossa kiinnitetään lisäksi huomiota kestävästi tuotettujen raaka-aineiden tuotanto-olosuhteisiin ja ehdotetaan laittomia tuotantotapoja käsittelevän säännöksen lisäämistä elintarvikemarkkinalakiin.

3. Huomiot luvusta Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Erikoiskaupan liitto Etu Ry toteaa lausunnossaan säännöksiä rajoittavan elinkeinovapautta ja omaisuuden suoja. Lausunnon mukaan ne eivät ole hyväksyttäviin tavoitteisiin perustuvia, välttämättömiä tai suhteellisia.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, että esitysluonnoksesta laadittu arviointi on puutteellinen. Lausunnossa ei pidetä sääntelyä riittävän täsmällisenä, tarkkarajaisena ja oikeasuhtaisena.

Lidl Suomi (Lidl) toteaa lausunnossaan ehdotetun sääntelyn puuttuvan yhtiön omaisuuden suojaan ja sen oikeuteen harjoittaa vapaasti elinkeinotoimintaa. Lausunnon mukaan Lidl ei pidä ehdotettuja säännöksiä täsmällisinä, tarkkarajaisina tai välttämättöminä.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan arvioinnin olevan puutteellinen ja vaikuttavan laajasti perustuslain suojaamiin oikeuksiin, kuten julkisen vallan käyttöön, turvattu omaisuuden suojaan, elinkeinovapautteen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin. Lausunnossa korostetaan, että esitetyt säännökset eivät täytä perusoikeuksien rajoituksille asetettuja vaatimuksia.

4. Muut huomiot perusteluista

Hansel Oy toteaa lausunnossaan hankintalain jo mahdollistavan hankintasopimuksen muuttamisen perustuen muuttuneisiin olosuhteisiin ja sen, että hankintasopimuksissa liian tiukat sopimusehdot saattavat nostaa hintoja sekä vähentää tarjousten määrää.

MTK Kaakkois-Suomi ry tunnistaa lausunnossaan tarpeen sääntelylle. Se huomauttaa Tuottajaorganisaatiot -kappaleessa olevasta asiavirheestä, joka liittyy hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatiovaatimuksiin.

MTK Keski-Pohjanmaa ry toteaa lausunnossaan neuvotteluvoiman epätasapainon pienentävän maataloustuottajien kiinnostusta investoida ja kehittää tuotantoaan.

MTK Pohjois-Savo ry, MTK Pohjois-Karjala ry, MTK Keski-Suomi ry ja MTK Etelä-Savo ry toteavat yhteisessä lausunnossaan sääntelyn välttämättömäksi. Lausunnon mukaan pelkkä lakiuudistus ei kuitenkaan riitä ja ongelmien korjaamiseksi tarvitaan jatkotoimia.

MTK Varsinais-Suomi ry toteaa lausunnossaan kaupan omien tuotteiden hankintoihin liittyvien epäselvyyksien heikentävän tuotekehitystä ja kuluttajien valinnanvaraa.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että nykytilan arvioinnissa ei käsitellä tuottajasopimusmallia eri näkökulmista ja ehdottaa perusteluita täydennettävän viittauksella elintarvikemarkkinavaltuutetun tuoreen kyselyn tuloksiin.

Juustoportti Oy toteaa lausunnossaan, että esityksessä ei ole huomioitu esityksen vaikutuksia tavarantoimittajien väliseen kilpailuun. Lausunnon mukaan esityksen vaikutuksia sekä säännöskohtaisia perusteluja koskevat osiot jäävät yleisluontoisiksi, eikä niistä ole saatavissa tulkinta-apua yleisluontoisten ja tulkinnanvaraisten pykälien soveltamiseen.

Erikoiskaupan liitto Etu ry toteaa lausunnossaan, että lakiehdotus ei täytä lainvalmistelulle asetettuja laatuvaatimuksia, ja ehdottaa esityksen palauttamista uudelleen valmisteluun.

Lidl Suomi (Lidl) toteaa lausunnossaan, ettei päivittäistavarakaupan toimijoiden arvioita vaikutuksista ole otettu ehdotetun esityksen perusteluissa huomioon. Lausunnon mukaan Lidl ei puolla perusteluissa esitettyä näkemystä siitä, ettei lailla tulisi olemaan negatiivisia vaikutuksia PL-tuotteita laajasti tarjoaviin pienempiin toimijoihin, ja painottaa, että ehdotetun sääntelyn vaikutukset tulisivat olemaan yhtiölle mittavat lisääntyvien kulujen sekä hallinnollisen taakan takia. Lidl pyytää lausunnossaan selvitystä tuotteiden hinnoitteluun, esillepanoon ja hyllysijoitteluun sekä immateriaalioikeuksiin liittyvien kysymysten osalta. Lausunnon mukaan väitteet nykyainsäädännön riittämättömyydestä puuttua immateriaalioikeuksien rikkomuksiin aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta ja Lidl ehdottaa niiden poistamista esityksestä.

Päivittäistavarakauppa PTY ry toteaa lausunnossaan, ettei lainvalmistelu perustu puolueettomaan ja tasapainoiseen tietoon ja katsoo, että ehdotus tulee palauttaa uudelleen valmisteltavaksi. Lausunnossa kiinnitetään lisäksi huomiota kuulemisiin ja kuulemispalautteeseen liittyviin puutteisiin sekä pidetään esityksessä käytettyjä väitteitä perusteettomiksi.

Kauppapuutarhaliitto ry katsoo lausunnossaan, että esityksessä kiteytyy viljelijöiden näkökulma private label -tuotteisiin.

5. Huomiot 1 §:stä: Soveltamisala säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö kehottaa lausunnossaan soveltamisalaa koskevien pykälien sisällyttämistä yhteen pykälään tulkinnan selkeyttämiseksi.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto toteaa lausunnossaan jaon kahteen pykälään olevan tarpeen säännösten tulkinnan selkeyttämiseksi. Lausunnon mukaan ehdotettu muoto vastaa ETMV:n ohjetta.

Juustoportti Oy pitää lausunnossaan esityksen soveltamisalan jättävän tulkinnanvaraisuutta esitettyjen uusien velvoitteiden soveltumisesta.

Erikoiskaupan liitto Etu ry toteaa lausunnossaan, että esitetty sääntely on osin EU-direktiivin vähimmäistason ylittävää ja epäselvää. Lausunnon mukaan sääntely vääristäisi kilpailua kansainvälisten toimijoiden eduksi.

Lidl Suomi pitää lausunnossaan lain soveltamisalan selventämistä järkevänä, mutta näkee ehdotuksen suosivan elintarviketeollisuutta ja sen isompia toimijoita päivittäistavarakaupan kustannuksella.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että ehdotettu sääntely kannustaa ostamaan ulkomailta ja vahvistaa kansainvälisten ruokajättien asemaa.

6. Huomiot 1 a §:stä: Säännökset, joita sovelletaan riippumatta muutoin sovellettavasti laista säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö kehottaa lausunnossaan soveltamisalaa koskevien pykälien sisällyttämistä yhteen pykälään tulkinnan selkeyttämiseksi.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) toteaa lausunnossaan, että esitys mahdollistaa suomalaisten ostajien lakisääteisten velvoitteiden kiertämisen ulkomaisella sopimuslailla, mikä vääristää kilpailua ja heikentää Suomen elintarvikeketjun

omavaraisuutta. Se ehdottaa lausunnossaan lakiehdotuksen muuttamista siten, että esityksessä ehdotettujen muutosten osalta lakia sovellettaisiin kaikkiin Suomessa tapahtuviin elintarvikehankintoihin, kun ostaja toimii Suomen markkinoilla.

Juustoportti Oy toteaa lausunnossaan sille jäävän epäselväksi, mitä esitetty säännös käytännössä tarkoittaisi.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, että esitetty soveltamisala on rakenteeltaan monimutkainen ja vaikeasti ymmärrettävä. Lausunnon mukaan säännösten monimutkaisuus aiheuttaa epävarmuutta myös rajat ylittävää kauppaa ja voi estää sopimusten syntymisen, mikä heikentää suomalaisten yritysten kilpailuasemaa kansainvälisillä hankintamarkkinoilla.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että Suomessa tiukentuva sääntely luo kannustimia ostaa ulkomailta ja vaikeuttaa suomalaisten elintarviketoimittajien vientimahdollisuuksia.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ei lausunnossaan pidä perusteltuna sitä, että Suomen lain alla oleviin sopimuksiin sovelletaan muita Euroopan valtioita tiukempaa lainsäädäntöä, sillä se asettaa kotimaiset toimijat muita heikompaan asemaan.

7. Huomiot 1 b §:stä: Lain tarkoitus säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö suosittelee lausunnossaan, ettei lakiin sisällytettäisi lainkaan tavoitesäännöstä, sillä ne eivät ole velvoittavia ja saattavat hämärtää käsitystä lain merkityksestä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa lausunnossaan lain tarkoituksen kirjaamista lain tasolle ja toteaa, että heikompaa osapuolta olisi perusteltua suojata yhdenmukaisesti riippumatta siitä, onko heikompi osapuoli tavarantoimittaja tai ostaja.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää lausunnossaan perusteltuna, että elintarvikemarkkinalain tarkoitus kirjataan lakiin, ja korostaa, että esitysluonnokseen sisältyvien muiden muutosehdotusten tarpeellisuutta tulisi tarkastella ensisijaisesti säännöksessä asetettujen tavoitteiden näkökulmasta.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna, sillä se tukee lainsäädännön valvontaa ja soveltamista.

Hansel Oy toteaa lausunnossaan, ettei hankintayksikkö ole ostajana automaattisesti hankintasopimuksen vahvempi osapuoli.

MTK ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna.

MTK-Kaakkois-Suomi ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund pitää lausunnossaan lain tarkoitusta kannattavana.

SLC Nyland toteaa lausunnossaan, että lain tarkoituksen tulee selvästi osoittaa, että se suojaa heikompaa osapuolta.

Elintarviketeollisuusliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

Kesko Oyj pitää lausunnossaan myönteisenä sitä, että lain tarkoitus tunnistaa myös ostajan mahdollisesti heikomman aseman suhteessa myyjään. Lausunnossa pidetään kuitenkin valitettavana, että sääntelyn velvoitteet kohdistuvat käytännössä ainoastaan ostajaan.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) pitää lausunnossaan lain tarkoitusta ymmärrettävänä ja kannatettavana. Se kuitenkin lausunnossaan huomauttaa, ettei laista ole tehty riittävää vaikutusten arviointia, eikä sen toteutumisesta ole takeita. Lisäksi lausunnossa todetaan säännöksen käytännön merkityksen jäävän epäselväksi.

Päivittäistavarakauppa ry pitää lausunnossaan säännöksen sisältöä epäselvänä ja huomauttaa, että heikommassa asemassa voi olla myös ostaja.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry ei lausunnossaan pidä ehdotetun säännöksen lisäämistä tarpeellisenä.

8. Huomiot 2 §:stä: Määritelmät säännöskohtaisine perusteluineen

Elintarvikemarkkinavaltuutettu pitää ehdotusta keskisuuren yrityksen määritelmästä perusteltuna. Lisäksi lausunnossa ehdotetaan ostajan oman tuotemerkin määritelmän avaamista säännöksen perusteluissa siten, että ketju- ja yhteenliittymämallit tulevat kattavasti huomioiduksi.

Elintarviketeollisuusliitto ry esittää lausunnossaan perusteluiden täydentämistä siten, että kaupan ostoyhteistyön kautta hankkimat omat tuotemerkit katsotaan myös omiksi tuotemerkeiksi.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan oman tuotemerkin -määritelmän aiheuttavan epäselvyyksiä monella taholla.

Lidl Suomi toteaa lausunnossaan oman merkin määrittelemättä jättämisen lisäävän lain epäselvyyttä ja tulkinnanvaraisuutta.

Päivittäistavarakauppa ry pitää oman merkin määritelmää epäselvänä ja tulkinnanvaraisena.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) pitää lausunnossaan oman merkin määritelmää epäselvänä ja huomauttaa sen täsmentämisen tavaramerkkioikeudellisesta merkityksestä.

9. Huomiot 2 e §:stä: Kaupalliset kostotoimet säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö ei pidä lausunnossaan ehdotusta kosto-olettamasta perusteltuna ja esittää siitä luopumista. Lausunnon mukaan kysymys tulisi jättää monen muunkin alan vakiintuneen tavan mukaisesti oikeuskäytännössä ratkaistavaksi. Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan säännöksen heikentävän ostajan oikeudellista asemaa ja oikeusturvaa merkittävästi sekä lisäävän ostajalle aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja selvitysrasitetta huomattavasti. Lausunnon mukaan ehdotetulla olettasääntelyllä ei ole kansallisista lähtökohdista säädettyä vertailukohdetta ja sen perustuslainmukaisuutta tulisi arvioida tarkemmin. OM kiinnittää lausunnossaan

huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jonka mukaan hallinnolliset sanktiot eivät saa menettelyn puolesta muodostua perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun syyttömyysolettaman vastaisiksi eivätkä ne voi perustua puhtaasti käännettyyn todistustaakkaan taikka ankaraan objektiiviseen vastuuseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausunnossaan käännetyn todistustaakan luultavasti lisäävän ostajan hallinnollista taakkaa ja nostaa esiin tarvearvioinnin suhteessa elintarvikemarkkinavaltuutetun laajoihin tiedonsaantioikeuksiin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää lausunnossaan ehdotettua lisäystä perusteltuna. Lausunnon mukaan ehdotettu muutos turvaisi elintarvikemarkkinalain tarkoituksen toteutumista ja madaltaisi elintarvikeketjun heikompien osapuolten kynnystä hakea suojaa oikeuksilleen. KKV toteaa lausunnossaan arvioivansa lisäyksen ostajien hallinnollisessa taakassa maltilliseksi.

Markkinaoikeus toteaa lausunnossaan, ettei säännös vastaa sääntelytekniikaltaan sitä, miten käännetystä todistustaakasta on prosessioikeudellisesti tapana säätää. Se lausunnossaan ehdottaa esityksen kehittämiseen tältä osin.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu pitää lausunnossaan ehdotusta perusteltuna ja toteaa sen tukevan ETMV:n toimia asioiden sovinnolliseksi ratkaisemiseksi.

MTK ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä käännetystä todistustaakasta perusteltuna ja ehdottaa esityksen tarkentamista vielä siten, että kaupalliseksi kostotoimeksi katsottaisiin myös menettely, jossa ostajan reaktio on kohtuuton tavarantoimittajan oikeutettuun pyyntöön.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan tärkeänä, että ulkopuolinen toimija voi myös omatoimisesti tarttua havaitsemiinsa epäkohtiin.

MTK-Kaakkois-Suomi ry pitää ehdotettua säännöstä perusteltuna ja ehdottaa esityksen tarkentamista siten, että kaupalliseksi kostotoimeksi katsottaisiin menettely, jossa ostajan reaktio on kohtuuton tavarantoimittajan oikeutettuun pyyntöön.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä käännetystä todistustaakasta perusteltuna ja ehdottaa esityksen tarkentamista vielä siten, että kielletyksi käytännöksi katsottaisiin myös menettely, jossa ostajan reaktio on kohtuuton tavarantoimittajan asialliseen pyyntöön.

MTK Pirkanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotusta käännetystä todistustaakasta erittäin tärkeänä ja ehdottaa lisäksi, että ostajan kohtuuton reagointi toimittajan asialliseen pyyntöön katsottaisiin selkeästi kielletyksi käytännöksi.

MTK-Satakunta toteaa lausunnossaan, että kaupalliset kostotoimet tulee estää. Lausunnon mukaan kostotoimien käytön ehkäisemiseksi ulkopuolisen toimijan tulisi olla oikeutettu puuttumaan epäkohtiin.

MTK-Uusimaa pitää lausunnossaan säännöstä perusteltuna ja käännettyä todistustaakkaa välttämättömänä keinona haitallisiin vastatoimiin puuttumiseksi.

MTK Varsinais-Suomi ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tarpeellisenä ja käännettyä todistustaakkaa perusteltuna. Lausunnon mukaan kostotoimeksi tulisi katsoa myös kohtuuton reaktio viljelijän asialliseen pyyntöön.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

SLC Nyland kannattaa lausunnossaan säännöstä käännetystä todistustaakasta ja pitää sitä välttämättömänä heikomman osapuolen oikeuksien toteutumiseksi.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) ei pidä lausunnossaan ehdotettua muutosta perusteltuna. Lausunnon mukaan säännös lisääisi yritysten hallinnollista taakkaa, eikä alentaisi kynnystä ilmoittaa kaupallisista kostotoimista elintarvikemarkkinavaltuutetulle. Sen sijaan ETL ehdottaa lausunnossaan säännöksen täsmentämistä sen osalta, mikä menettely katsottaisiin kostotoimeksi.

Valio Oy kannattaa lausunnossaan kostotoimien kiellon täsmentämistä oikeusvarmuuden lisäämiseksi.

Kesko Oyj katsoo lausunnossaan, että ehdotuksesta tulee luopua, sillä sen perustelut eivät ole riittäviä tukemaan sen sääntelyä. Se toteaa lisäksi, että menettelytavan muutos heikentäisi oikeusturvaa ja edellyttäisi perusteellisempaa arviointia perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen näkökulmasta. Ehdotuksessa ei ole Kesko Oyj:n lausunnon mukaan selvitetty elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivaltuuksien puutteellisuutta tai muitakaan vaihtoehtoja esityksessä kuvattujen ongelmien ratkaisemiseksi.

K-kauppiasliitto ry vastustaa lausunnossaan perustelematonta ja ylimitoitettua muutosta, joka heikentäisi oikeusturvan periaatteita.

Lidl Suomi (Lidl) esittää lausunnossaan säännöksen poistamista. Lausunnon mukaan liiketoiminnallisia päätöksiä pitäisi pystyä markkinataloudessa tekemään ilman, että joutuisi todistamaan, että kaupallinen päätös ei ole kostotoimi. Lidl toteaa lausunnossaan ehdotetun sääntelyn puuttuvan periaatteellisesti elintarvikekaupan liiketoiminnan kannattavaan rakentamiseen, loukkaavan sen perusoikeutta elinkeinotoimintaan ja lisäävän yrityksen hallinnollista taakkaa. **Päivittäistavarakauppa ry** katsoo lausunnossaan, että käänteistä todistustaakkaa koskevasta lisäyksestä tulee luopua, sillä sen tueksi esitetyt perustelut eivät kestä tarkempaa tarkastelua. Dokumentointivelvollisuuden todetaan lausunnossa olevan ylimitoitettu ja kohtuuton sekä sen lisäävän ostajien hallinnollista taakkaa hallitusohjelman vastaisesti.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) pitää lausunnossaan ehdotuksen perusteluita ja vaikutusten arviointia puutteellisena. Se korostaa lausunnossaan ehdotuksen lisäävän hallinnollista taakkaa ja ehdottaa siitä luopumista.

Företagarna på Åland ehdottaa lausunnossaan säännöksen poistamista, sillä muutos heikentäisi ostajan oikeudellista asemaa ja oikeusturvaa.

Kauppapuutarhaliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua muutosta ostajan käännetystä todistustaakasta.

Suomen Kristillisdemokraatit toteaa lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivalta puuttua väärinkäytöksiin tulee varmistaa.

Suomen Leipuriliitto ry kannattaa lausunnossaan pääpiirteittäin ehdotuksen tavoitteita.

Yksityishenkilö toteaa lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee varmistaa riittävä toimivalta puuttua väärinkäytöksiin myös yksittäistapauksissa.

10. Huomiot 3 a §:stä: Neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö ei lausunnossaan pidä perusteltuna ehdotetun kaltaisen neuvotteluvollisuutta koskevan säännöksen sisällyttämistä lakiin, sillä se vaikuttaa tarpeettomalta sekä rakenteeltaan monimutkaiselta ja epäselvältä.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa lausunnossa täsmennyksiä liittyen sääntelyn ja hankintalain väliseen suhteeseen sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun neuvottelurooliin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) huomauttaa lausunnossaan, ettei yrittäjän suoja lain ja ehdotetun yleislausekkeen säännöksiä ei voida kaikissa tilanteissa soveltaa maataloustuotteista ja elintarvikkeista maksettavan hinnan määrää koskevaan sitoumukseen tai sopimusehtoon. Lausunnossa ehdotetaan perustelutekstien täydentämistä siten, että neuvotteluissa avustavan elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtävänä ei voi olla hinnankorotusneuvottelujen ohjaaminen tai kohtuullisen toimeentulon varmistaminen poikkeuksellisten olosuhteiden seurauksena heikompaan asemaan joutuneille tavarantoimittajille. Lisäksi lausunnossaan KKV toteaa, että poikkeuksellisten olosuhdemuutosten kohdistuessa samanaikaisesti hyvin suureen määrään yksittäisiä tavarantoimittajia, voivat neuvottelujen aloittaminen viivästyä ja ostajalle aiheutuvat transaktiokustannukset lisääntyä.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu pitää lausunnossaan ehdotusta perusteltuna. Lausunnon mukaan pykälä ei edellytä sopimusmuutosta eikä sisällä seuraamuksia, mutta se vahvistaa ETMV:n roolia neuvottelujen tukijana.

Hansel Oy toteaa lausunnossaan, että esitetyn muutoksen suhdetta hankintalain säännöksiin tulee arvioida mahdollisten päällekkäisyyksien varalta.

MTK ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tarpeellisena. Lisäksi se lausunnossaan vaatii elintarvikemarkkinavaltuutetulle mahdollistettavan oikeus antaa huomautus tai julkinen varoitus ostajalle neuvotteluvetoitteen noudattamatta jättämisestä sekä maatalouden ja elintarvikeketjun tilastointia tehostettavan poikkeuksellisten kustannusten muutoksien huomioimiseksi.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ry toteaa lausunnossaan, että säännös voi yhdenmukaistaa alkutuotannon mahdollisuuksia reagoida nouseviin tuotantokustannuksiin. Se kuitenkin pitää lausunnossaan valitettavana, että säännös sisältää pelkän neuvotteluvetoitteen.

MTK-Kaakkois-Suomi ry pitää ehdotettua säännöstä tarpeellisena, mutta vaatii elintarvikemarkkinavaltuutetulle säädettäväksi vähintään huomautuksen tai julkisen varoituksen antamisen mahdollisuutta neuvotteluvetoitteen rikkomistilanteissa. Lausunnossa lisäksi vaaditaan maatalouden ja elintarvikeketjun tilastoinnin tehostamista.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tarpeellisena ja välttämättömänä, jotta ruokaketju voi reagoida jatkossa tehokkaasti kriisitilanteisiin. Lisäksi lausunnon mukaan elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee mahdollistaa oikeus antaa huomautus tai julkinen varoitus ostajalle neuvotteluvetoitteen noudattamatta jättämisestä sekä ruokaketjun tilastointia tulee kehittää.

MTK Pirkanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tarpeellisena, mutta tehottomana ilman säädettyjä seuraamuksia. Lausunnon mukaan

elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee antaa mahdollisuus huomauttaa tai varoittaa ostajaa, joka laiminlyö neuvotteluvollisuutensa.

MTK-Satakunta pitää säännöstä hyvänä ja ehdottaa vahvemmalle osapuolelle lisättäväksi velvoitteen perustella poikkeusolosuhteiden huomiotta jättämisen syyt esimerkiksi elintarvikemarkkinavaltuutetulle.

MTK Uusimaa ry pitää lausunnossaan säännöstä tarpeellisenä, mutta esittää elintarvikemarkkinavaltuutetulle säädettäväksi vähintään huomautuksen tai julkisen varoituksen antamisen mahdollisuutta neuvotteluvelvoitteen rikkomistilanteissa.

MTK Varsinais-Suomi ry pitää lausunnossaan säännöstä välttämättömänä, mutta ehdottaa elintarvikemarkkinavaltuutetulle säädettäväksi vähintään huomautuksen tai julkisen varoituksen antamisen mahdollisuutta neuvotteluvelvoitteen rikkomistilanteissa. Lausunnossa lisäksi korostetaan tarvetta kustannusmuutosten seurannan parantamiseksi.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä, mutta toteaa sen puutteena sen, ettei velvoitteen noudattamatta jättämisen seuraamuksista olla säädetty.

SLC Nyland pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä välttämättömänä, mutta toteaa, että elintarvikemarkkinavaltuutetun tulee voida puuttua, jos velvoitetta ei noudateta.

Atria Suomi Oy, HKFoods Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy tukevat yhteisen lausuntonsa mukaan ehdotettua säännöstä, joka tulee vahvistamaan heikommassa asemassa olevan toimijan asemaa poikkeustilanteessa.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä kannatettavana, mutta ehdottaa viljassa käytettävien termiinisopimusten rajaamista säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Lausunnossa esitetään, että perusteluja täsmennetään edelleen siten, että lyhytkestoiset määräaika- ja kiinteähintaiset raaka-ainesopimukset sekä johdannaisiin perustuvat sopimukset rajataan selkeästi neuvotteluvelvoitteen ulkopuolelle.

Kesko Oyj pitää lausunnossaan myönteisenä, että kynnys neuvotteluvollisuudelle on perusteluissa asetettu korkealle ja lähtökohtana on sopimuksen sitovuus. Se kuitenkin huomauttaa lausunnossaan sääntelyn epäselvyydestä sen soveltamisalan ja käsitteiden osalta. Kesko Oyj esittää inflaation poistamista esityksessä mainittujen esimerkkien joukosta, joiden perusteella sopimusosapuolten tulisi neuvotella sopimuksesta uudestaan.

Lidl Suomi toteaa lausunnossaan, ettei säännöksen noudattaminen aiheuta muutoksia sen nykyisille toimintatavoille.

Päivittäistavarakauppa PTY ei lausunnossaan vastusta pykälää, jos sen soveltamiskynnys pysyy korkealla ja sopimusten sitovuus säilyy siinä kantavana periaatteena. Lausunnon mukaan säännöksen tulisi kuitenkin soveltua molempiin sopimusosapuoliin, jotta ristiriitoja ei muun sääntelyn kanssa tulisi. Lausunnossa nostetaan lisäksi esille pykälään liittyviä epäselvyyksiä neuvotteluvollisuuden soveltamisen ja säännöksessä käytettyjen termien osalta. PTY ehdottaa lausunnossaan myös inflaation poistamista esityksestä perusteena sopimusten avaamiselle.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) ehdottaa lausunnossaan, että oikeus vaatia sopimusneuvottelujen avaamista kirjattaisiin olevan sillä osapuolella, joka kärsii

poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta. Lausunnossa lisätään, ettei inflaation tulisi voida olla syynä sopimusten avaamiseen.

Företagarna på Åland pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tarpeettomana, sillä vastaavaa sääntelyä sisältyy jo oikeustoimilakiin.

Kauppapuutarhaliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä neuvotteluvollisuudesta.

Lihakeskusliitto ry pyytää lausunnossaan, että säädökseen kirjataan selkeä määrittely poikkeuksellisille olosuhteille.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry suhtautuu lausunnossaan myönteisesti ehdotettuun sääntelyyn ja siihen, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee uuden säännöksen myötä mahdollisuus avustaa osapuolia neuvotteluissa.

Pellervon taloustutkimus PTT ry toteaa lausunnossaan, että ehdotettu lisäys jää tulkinnanvaraiseksi ja ehdottaa käytettyjen termien tarkempaa määrittelemistä.

Suomen Kristillisdemokraatit toteaa lausunnossaan, että säännöksen tulee toimia nopeana keinona tilanteissa, joissa kustannukset nousevat poikkeuksellisesti. Lisäksi lausunnon mukaan huomiota tulee kiinnittää tiettyjen toimijoiden vastuuseen muuttaa hintoja.

Yksityishenkilö toteaa lausunnossaan, että säännöksen tulee toimia nopeana keinona tilanteissa, joissa kustannukset nousevat poikkeuksellisesti. Lisäksi lausunnon mukaan huomiota tulee kiinnittää tiettyjen toimijoiden vastuuseen muuttaa hintoja.

11. Huomiot 4 a §:stä: Neuvotteluvoiman väärinkäyttö säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö ei lausunnossaan kannata ehdotettua säännöstä neuvotteluvoiman väärinkäytöstä ja ehdottaa sen sijaan yksinkertaisempaa ratkaisua. Lausunnon mukaan sääntelyn tarvetta ei ole perusteltu riittävästi ja käsitteet ovat jääneet epäselviksi. Oikeusministeriö pitää lausunnossaan myönteisenä sitä, ettei ehdotettua säännöstä sovellettaisi yksittäistapauksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausunnossaan, että ehdotettu yleislauseke mahdollistaisi tehokkaan puuttumisen myös omien merkkien sopimuskäytäntöihin liittyviin ongelmiin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää lausunnossaan ehdotettua yleislauseketta perusteltuna, mutta jossain määrin tulkinnanvaraisena. Lausunnon mukaan KKV arvioi yleislausekkeen soveltamiskynnys jäävän korkeaksi, mutta ennaltaehkäisevän haitallista markkinakäyttäytymistä. Ehdotetun säännöksen KKV näkee täydentävän nykysääntelyä myös suhteessa kilpailulainsäädäntöön, sillä KKV:lla ei ole toimivaltaa puuttua heikommassa asemassa olevan osapuolen kannalta kohtuuttomiin menettelytapoihin, joilla ei ole suoraa kytkeä kilpailun toimivuuteen yleisesti. Lausunnossa vielä huomautetaan, ettei ehdotetussa muodossaan yleislauseke suojaa heikommassa asemassa olevia ostajia kohtuuttomilta ja kauppatavoilta.

Markkinaoikeus toteaa lausunnossaan epäselväksi sen, miten tuomioistuimen on ehdotetun säännöksen perusteella mahdollista arvioida sitä, onko asian vireillepanijan

kieltoon tähtäävä vaatimus riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen siten, että sen perusteella voidaan antaa vaadittu kiello. Lausunnossaan se ehdottaa ehdotuksen kehittämiseen tältä osin.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu pitää säännöstä merkittävänä parannuksena sen antaessa elintarvikemarkkinoille täsmällistä sääntelyä.

Hansel Oy toteaa lausunnossaan, että esitetyn muutoksen ja hankintalain säännöksiä soveltamisjärjestys ei käy ilmi säännöksestä eikä sen perusteluista.

MTK ry pitää lausunnossaan välttämättömänä säännöksen palauttamista muotoon, jossa elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus puuttua toistuvien ja laajempien ilmiöiden lisäksi myös yksittäistapauksiin.

MTK-Kaakkois-Suomi ry vaatii lausunnossaan säännöksen palauttamista muotoon, jossa elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus puuttua toistuvien ja laajempien ilmiöiden lisäksi myös yksittäistapauksiin.

MTK Keski-Pohjanmaa ry vaatii lausunnossaan säännöksen palauttamista muotoon, jossa elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus puuttua toistuvien ja laajempien ilmiöiden lisäksi myös yksittäistapauksiin.

MTK-Satakunta toteaa, että erillisen tahon omaehtoinen asioihin tarttuminen tulee mahdollistaa.

MTK Uusimaa ry pitää lausunnossaan välttämättömänä säännöksen palauttamista muotoon, jossa elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus puuttua toistuvien ja laajempien ilmiöiden lisäksi myös yksittäistapauksiin.

MTK Varsinais-Suomi ry ehdottaa lausunnossaan säännöksen palauttamista muotoon, jossa elintarvikemarkkinavaltuutetulla on mahdollisuus puuttua toistuvien ja laajempien ilmiöiden lisäksi myös yksittäistapauksiin.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä ja toivoo, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle säädettäisiin myös mahdollisuudesta puuttua myös yksittäistapauksiin.

SLC Nyland kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) ei näe lausunnossaan tarvetta ehdotetulle yleissäännökselle ja katsoo sen päällekkäiseksi muun sääntelyn kanssa. Se esittää lausunnossaan, että jos säännös kuitenkin sisältyy hallituksen esitykseen, siitä tulisi poistaa sana ”merkittävästi”. ETL toteaa vielä lausunnossaan, että ehdotettu säännös ei ole riittävän tarkkarajainen ja täsmällinen.

Valio Oy toteaa lausunnossaan, että yleissäännös mahdollistaa puuttumisen epäreiluihin sopimusehtoihin, mutta sen soveltamisen tulee olla tarkkarajainen, jotta yritysten ennakoitavuus ja sopimusvapaus säilyvät.

Kesko Oyj pitää ehdotusta epäselvänä sen soveltamisalan ja kirjoitusasun osalta. Se ei pidä lausunnossaan säännöstä perusteltuna lisäyksenä lakiin, sillä tavoiteltu joustavuus voidaan saavuttaa soveltamalla nykyistä 4 a §:ää.

Lidl Suomi pitää lausunnossaan ehdotetun säännöksen muotoilua epämääräisenä ja tuo esiin näkemyksensä siitä, että tiukempi lainsäädäntö ei tule vaikutuksiltaan toimimaan suomalaisten elintarviketoimittajien hyväksi viennin osalta.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) toteaa ehdotuksen perusteluiden ja vaikutusten arvioinnin olevan puutteellisia. SOK:n lausunnon mukaan säännös ei ole tarpeellinen ja sen suhde muuhun sääntelyyn aiheuttaisi tulkintaongelmia.

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) toteaa tarpeen ehdotetulle säännökselle olevan kyseenalainen, sillä kohtuuttomuuteen on mahdollista puuttua muidenkin lakien perusteella. Lausunnossa lisäksi todetaan perusteluiden olevan puutteellisia ja käydään läpi ongelmia lainsäädännön päällekkäisyyteen liittyen. PTY katsoo lopuksi lausunnossaan, että säännöksen soveltamisalaa ei tulisi rajata ainoastaan tavarantoimittajien suojaksi.

Företagarna på Åland pitää lausunnossaan säännöstä heikosti perusteltuna sekä tulkinnanvaraisena ja ehdottaakin sen poistamista.

Kauppapuutarhaliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

Suomen Kristillisdemokraatit katsoo lausunnossaan, että hintojen tulisi olla lain tasolla sidottuja indeksiin.

Suomen Leipuriliitto ry suhtautuu myönteisesti ehdotettuun säännökseen, mutta esittää, että pykälästä poistettaisiin sana ”merkittävästi”.

Österbottens svenska producentförbund (ÖSP) kannattaa lausunnossaan esitettyä säännöstä ja nostaa esiin esimerkkejä epäasiallisista käytännöistä.

12. Huomiot 4 b §:stä: Kielto edellyttää tiettyjä tietoja säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö pitää lausunnossaan ehdotettua kieltoa vaikeasti hahmottuvana ja sen käytännön merkitystä epäselvänä. Oikeusministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota tietopyynnön käsitteeseen liittyviin epäselvyyksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö suhtautuu lausunnossaan myönteisesti ehdotettuun säännökseen, mutta ehdottaa täsmennyksiä liittyen sääntelyn ja liikesalaisuuslain väliseen suhteeseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa lausunnossaan, että säännöksellä voitaisiin vastata esitysluonnoksessa esille nousseisiin huoliin ja ennaltaehkäistä tarpeettomia tietopyyntöjä, jotka koskevat esimerkiksi kaupan omien tuotemerkkien alla myytävien tuotteiden reseptiikkaa ja tuotantotapoja.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu toteaa lausunnossaan, että ehdotettu säännös vastaa hyvin ETMV:n ohjeessa kuvattuja reilun datatalouden periaatteita.

MTK ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna ja ehdottaa harkittavaksi EU:n datasäädöksen kaltaista lisäystä, jonka mukaan ostaja ei saisi käyttää sopimuksen perusteella saatua dataa sellaisten päätelmien tekemiseksi käyttäjän taloudellisesta tilanteesta, varoista ja tuotantomenetelmistä, jotka voisi heikentää käyttäjän kaupallista asemaa markkinoilla, joilla käyttäjä toimii. Lisäksi se lausunnossaan huomauttaa pykälän nimen poikkeavasta kirjoitusasusta pykäläkohtaisten perusteluiden kohdalla.

MTK-Etelä-Pohjanmaa ry toteaa lausunnossaan, että tiedon jakaminen eri toimijoiden välillä ei nykyisellään ole tasavertaista.

MTK-Kaakkois-Suomi ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä perusteltuna. Lisäksi se lausunnossaan ehdottaa esitykseen lisättäväksi sopimusperusteisesti luovutetun datan käytön kieltä tuottajan taloudellisen aseman arviointiin, jos se voi heikentää tuottajan asemaa markkinoilla.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä välttämättömänä tietoepätasapainon syventymisen estämiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Lausunnossa pidetään myös perusteltuna lisätä kieltä käyttää sopimuksen perusteella luovutettua dataa tuottajan taloudellisen aseman arviointiin, jos se voi heikentää tuottajan kaupallisia edellytyksiä.

MTK Pirkanmaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tärkeänä ja ehdottaa täsmennettävän, ettei ostaja saisi käyttää sopimuksessa saatua dataa tuottajan taloudellista asemaa heikentävällä tavalla.

MTK-Satakunta toteaa lausunnossaan, että maatalousyrittäjältä ei saa vaatia sellaista liikesalaisuutta tai muuta yritystoimintaan liittyvää tietoa, mikä ei ole olennainen myytävän tuotteen osalta. Lausunnon mukaan tiedonjaon tulee olla tasapuolista ja tiedosta tulee saada kunnollinen korvaus, mikäli tietoa tarvitaan. Lisäksi lausunnossa ehdotetaan tapoja, joilla tietojen järjestäminen voidaan järjestää tilanteissa, joissa ne ovat sopimuksen mukainen edellytys kauppaan pääsemiseksi.

MTK Uusimaa ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä tärkeänä. Lisäksi se lausunnossaan ehdottaa esitykseen lisättäväksi sopimusperusteisesti luovutetun datan käytön kieltä tuottajan taloudellisen aseman arviointiin, jos se voi heikentää tuottajan kaupallisia edellytyksiä.

MTK Varsinais-Suomi ry pitää ehdotettua säännöstä tarpeellisena ja ehdottaa, että lakiin lisättäisiin kieltä käyttää dataa tavalla, joka heikentää tuottajan kaupallista asemaa.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

SLC Nyland pitää lausunnossaan säännöstä perusteltuna toimittajien liikesalaisuuksien suojaamiseksi sekä hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

Atria Suomi Oy, HKFoods Finland Oy ja Snellmanin Lihanjalostus Oy esittävät yhteisessä lausunnossaan säännöksen perusteluihin tilan taloudellisen aseman selvittämiseen ja luomuviljelyyn liittyviä muutoksia. Lisäksi lausunnossa muistutetaan lihaa jalostavan toimialan erityispiirteistä tiedonsaantia koskeviin ehdotuksiin liittyen.

Elintarviketeollisuusliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotuksen tavoitetta luottamuksellisen tiedon väärinkäytön estämisestä ja katsoo, että omiin tuotemerkkeihin tarvitaan ohjeistusta. ETL esittää lausunnossaan, että lakiehdotuksen perusteluissa nostettaisiin esiin palomuurit tai osto-organisaation eriyttäminen keinoina varmistaa liikesalaisuuksien riittävä suojaa. Lausunnossa korostetaan vielä liikesalaisuuksien turvaamista myös tilanteissa, joissa vastuullisuuteen liittyvä sääntely edellyttää ketjun suurilta kauppa käyvilta yrityksiltä koko arvoketjuun liittyvää vastuullisten toimintatapojen varmistamista. Perusteluita tulee lausunnon mukaan vielä tarkentaa yksilöidyn tiedon osalta.

Valio Oy kannattaa lausunnossaan selkeää sääntelyä siitä, mitä tietoja voidaan perustellusti vaatia.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, ettei ehdotuksen tueksi esitetä perusteita eikä vaikutustenarviointia. Lausunnon mukaan sääntelyehdotuksen tulisi perustua perusteelliseen ja kattavaan selvitykseen siitä, millaisia tietotarpeita elintarvikeketjun ostajilla todellisuudessa on, jotta sääntelyn vaikutukset voidaan arvioida luotettavasti. Lausunnon mukaan ehdotuksesta tulisi luopua, sillä ongelmaan voidaan tehokkaimmin vastata ruokaketjun yhteisillä käynnissä olevilla hankkeilla, tulevalla CSDDD-kehyksellä viranomaisohjeineen ja elintarvikemarkkinavaltuutetun toimivallalla antaa suosituksia ja ohjeita.

Lidl Suomi (Lidl) esittää lausunnossaan säännöksen poistamista. Lausunnossaan Lidl korostaa noudattavansa kansainvälisestä yritysmuodostaan johtuvia standardi- ja sertifiointivaatimuksia, jotka edellyttävät toimittajan sertifiointin vaatimuksiin liittyviä tietoja.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo lausunnossaan, että ehdotetusta kiellosta tulee luopua, sillä sitä koskevat perustelut ja vaikutusten arviointi ovat puutteellisia. Lausunnossa todetaan säännöksen antavan kilpailuedun sellaisille ulkomaisille ostajille, joihin sääntely ei sovellu, ja aiheuttavan ristiriitoja EU-tason sääntelyn kanssa.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) pitää lausunnossaan ehdotuksen perusteluita ja vaikutusten arviointia puutteellisena. Lausunnossa kyseenalaistetaan säännöksen tarpeellisuutta ja ehdotetaan siitä luopumista. SOK toteaa lausunnossaan EU-oikeuden ongelmallisuuden sekä ehdottaa dataan liittyvien tarpeiden kehittämistä yhdessä alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan kanssa.

Företagarna på Åland ehdottaa lausunnossaan säännöksen poistamista, sillä se on epäselvä sisällöltään.

Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG):n lausunnon mukaan säännös on tulkinnanvarainen ja ristiriidassa EU:n yritysvastuu- ja kestävyysraportointivaatimusten kanssa. BSAG toteaa lausunnossaan, että jatkovalmistelussa tulisi täsmentää säännöksessä käytettäviä termejä, huomioida vapaaehtoisten vastuullisuus- ja kehityssitoumuksien sisältö sekä erottaa kohtuuttomat ja hallinnollisesti kuormittavat tietopyynnöt aidosti arvoketjun kestävyttä edistävästä tiedonvaihdosta. Lausunnon mukaan jatkovalmistelussa tulee vielä varmistaa, ettei sääntely toimi esteenä kestävien ja uudistavien tuotantotapojen kehittämiselle, todentamiselle ja markkinoille pääsylle.

Kauppapuutarhaliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa lausunnossaan säännöksen voivan turvata elintarvikeketjun heikommassa asemassa olevia toimijoita.

Pro Luomu ry ei lausunnossaan vastusta tuotantotavan lisäämistä säännökseen, mutta toivoo, että lain jatkovalmistelussa arvioidaan kiellon mahdolliset vaikutukset ympäristövastuullisten tuotantotapojen edistämiseen erityisesti silloin, jos tuotantotapaa käytetään myynti- tai markkinointiväittämiin. Lausunnon mukaan avoimuuden ja läpinäkyvyyden heikentyminen voisi olla luomutuotannon kilpailukyvyn kannalta ongelmallista.

Suomen Kristillisdemokraatit toteaa lausunnossaan, että elintarvikeketjussa pitää saada korvaus lainsäädännön ylittävälle toiminnalle.

Suomen Leipuriliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua säännöstä, sillä se parantaa tavarantoimittajan liikesalaisuuksien suojaa ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Österbottens svenska producentförbund (ÖSP) pitää lausunnossaan säännöstä välttämättömänä, mutta huomauttaa, että ajan myötä on varmistettava, ulottuuko kielto Suomen lainsäädäntöä pidemmälle meneviin vaatimuksiin.

Yksityishenkilö toteaa lausunnossaan, että elintarvikeketjussa pitää saada korvaus lainsäädännön ylittävälle toiminnalle.

13. Huomiot 4 c §:stä: Ostajan tuotemerkin suosimisen kielto säännöskohtaisine perusteluineen

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa lausunnossaan tarkasti arvioitavaksi, onko selkeää ja perusteltua syytä säätää private label -tuotteista erillisellä pykälällä. Lojaliteettivelvollisuuteen liittyen työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausunnossaan, että velvollisuus koskee nykyiselläänkin kaikkia elintarvikeketjun toimijoita, eikä liity ainoastaan tavarantoimittajan suojaan tai etuihin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ei pidä ehdotetun säännöksen 1 momenttia perusteltuna, sillä kaupan omat merkit lisäävät kilpailupainetta ja edistävät hintakilpailua kuluttajien hyväksi. Lisäksi KKV toteaa lausunnossaan, että momentin perustelutekstin mukaan säännös kohdistuisi menettelyihin, jotka olisivat kiellettyjä myös ehdotetun yleislausekkeen nojalla. markkinoiden toimivuutta tulisi edistää ja sääntelyä kehittää tietopohjaisesti, eikä nykytilan kuvauksessa ole tuotu esiin markkinoilla havaittuja ongelmia suosimiseen tai lojaliteettivelvollisuuden rikkomiseen liittyen. 1 ja 2 momenttien vaikutusten arviointia KKV pitää lausunnossaan puutteellisina ja korostaa lojaliteettiperiaatteen vastaisen toiminnan olevan jo yrittäjänsuojalain, sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain ja kilpailulain säännöksiin vastaisia. 3 momentin osalta KKV pitää tärkeänä, että tavarantoimittajat voisivat jatkossakin vapaaehtoisesti ja omasta aloitteestaan toimittaa ostajille samanaikaisesti sekä brändituotteita että ostajan omalla tuotemerkin alla myytäviä tuotteita ja myös tarjota tällaisissa tilanteissa ostajalle parempia sopimusehtoja. Lausunnossa ehdotetaan 3 momentin soveltamisalan, säännöskohtaisten perustelujen sekä vaikutusten arvioinnin muuttamista ehdotetusta.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu toteaa lausunnossaan, että ehdotetun säännöksen käytännön soveltaminen muodostuisi haasteelliseksi ja huomauttaa, että ehdotettu säännös on erityisen haastava sellaisille kaupan alan toimijoille, joiden liiketoiminta perustuu omien tuotemerkkien myyntiin. Lausunnon mukaan ongelmaa arvioidessa tulisi osoittaa, että miksi nykyinen sääntely ja 4 a §:n yleislauseke eivät riitä. Teknisenä huomautuksena elintarvikemarkkinavaltuutettu vielä lausunnossaan toteaa, että 1 momentissa puhutaan ostajaa heikommassa asemassa olevasta tavarantoimittajasta ja 2 momentissa määritellään käsitettä ”merkittävän heikko neuvotteluvoima”.

Hansel Oy toteaa lausunnossaan, että yksilöityjen tuotemerkkien vaatiminen julkisissa hankinnoissa on kielletty.

MTK ry toteaa lausunnossaan elintarvikemarkkinoiden merkittävän ongelman olevan tietopäätasapaino ja ehdottaa säännökseen lisättäväksi kieltä käyttäjille, jotka estävät tavarantoimittajaa saamasta ajantasaista tietoa tuotteidensa menekistä.

Säännöskohtaisia perusteluja MTK ry ehdottaa lausunnossa täydennettävän siten, että oman tuotemerkin suosimiseksi katsottaisiin myös jatkuvat epäsuhtaiset ja kohtuuttomat markkinointikäytännöt. Edelleen lausunnon mukaan on tärkeää kieltää sääntelyn selkeä tarkoituksellinen kiertäminen esimerkiksi ulkomaisten hankintaorganisaatioiden perustamisen kautta.

MTK Kaakkois-Suomi ry toteaa lausunnossaan elintarvikemarkkinoiden merkittävän ongelman olevan tietoe päatasapaino ja ehdottaa säännökseen lisättäväksi kieltä käytännöille, jotka estävät tavarantoimittajaa saamasta ajantasaista tietoa tuotteidensa menekistä. Lausunnon mukaan on tärkeää kieltää sääntelyn selkeä tarkoituksellinen kiertäminen esimerkiksi ulkomaisten hankintaorganisaatioiden perustamisen kautta

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan pykälää tärkeänä ja korostaa, että tietoe päatasapainoa tulee vähentää ja lain kiertäminen ulkomaille siirrettävien hankintayksiköiden avulla estää.

MTK Pirkanmaa ry korostaa lausunnossaan, että kaupan omien merkkien kasvava valta-asema ja tietoe päatasapaino uhkaavat brändituotteiden valmistajien sekä tuottajien toimintaedellytyksiä. Lausunnossa lisäksi ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan tuottajalta ei saa pimittää tietoa tuotteiden menekistä.

MTK-Uusimaa ry pitää lausunnossaan ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja välttämättöminä. Lisäksi lausunnossa korostetaan, että lain kiertäminen ulkomaille siirrettyjen hankintayksiköiden avulla on estettävä.

MTK Varsinais-Suomi ry toteaa lausunnossaan, että tavarantoimittajille tulee turvata ajantasainen tieto tuotteidensa menekistä ja lain kiertäminen ulkomaille siirrettävien hankintayksiköiden avulla estää.

SLC Nyland pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä kannatettavana, mutta ehdottaa merkittävästi heikomman neuvottelu aseman sekä erityisen riippuvuuden määritelmien täydentämistä säännöksen perusteluihin.

Elintarviketeollisuusliitto ry pitää hyvänä ajatusta, jonka mukaan vahvalla ostajalla on lojaliteettivelvoite heikompa sopimuskumppania kohtaan, mutta näkee nykyisessä muotoilussa epäjohtonmukaisuuksia. Se huomauttaa lausunnossaan mahdollisesta ristiriidasta kilpailulainsäädännön syrjäntäkiellon kanssa ja ehdottaa 2 momentin korvaamista tavalla, josta suosimisen kieltö kävisi täsmällisemmin ilmi.

Juustoportti Oy pitää lausunnossaan säännöksen soveltamisalaa tulkinnanvaraisena ja toteaa, että ehdotetun säännöksen soveltamisala voi johtaa tavarantoimittajien välisessä kilpailussa suurten ulkomaisten toimijoiden aseman paranemiseen. Lausunnon mukaan esityksessä ei ole otettu huomioon sitä, että private label -tuotteita ja brändituotteita koskevat sopimuskokonaisuudet voivat olla myös tavarantoimittajan edun mukaisia.

Osuuskunta Maitokolmio, Osuuskunta Maitomaa ja Osuuskunta Satamaito toteavat yhteisessä lausunnossaan ehdotetun säännöksen haittaavan pienempien toimijoiden kilpailukykyä ja ehdottavat ensisijaisesti sen poistamista. Lausunnon mukaan ehdotettu säännös on tulkinnanvarainen ja nykyiset kilpailulain säännökset mahdollistavat riittävät keinot puuttua esitettyihin ongelmiin. Vaihtoehtoisesti lausunnossa esitetään säännöksestä poistettavaksi edellytys, jonka mukaan tavarantoimittajan tulee olla liikevaihdoltaan ostajaa pienempi.

Valio Oy pitää lausunnossaan tärkeänä, että ostajan kaksoisrooli ei johda epäileluun kilpailuun eikä yritysten luottamuksellisia tietoja hyödynnetä kaupan omien merkkien valmistuksessa. Lausunnon mukaan private label -tuotteita koskien vaaditaan nykyisiä selkeämpiä ohjeita.

Erikoiskaupan liitto Etu ry pitää lausunnossaan ehdotetun säännöksen sisältöä ja sen soveltamista epäselvänä. Lausunnossa esitetään säännöksen poistamista.

Kesko Oyj pitää lausunnossaan säännöksen perusteluita ja soveltamisalaa epäselvänä. Lausunnon mukaan kaupan omat merkit ovat yleisesti hyväksytyjä EU- ja ETA-maissa ja niistä tehdyt selvitykset eivät anna perusteita ehdotetuille lainsäädäntötoimille. Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, että ehdotettu suosimiskielto ei kuulu elintarvikemarkkinalain soveltamisalaan eikä kaupan kaksoisrooli ole riittävä perustelu ehdotuksen tarkoituksenmukaisuus, välttämättömyys tai suhteellisuus huomioon ottaen. Lojaliteettiperiaatteen osalta Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, että hinnoitteluvapaus on osa sopimusvapautta ja toimivaa markkinataloutta, sekä korostaa hinnoittelulle asetettavien velvoitteiden johtavan EU-oikeuden vastaiseen tulkintaan.

K-kauppiasliitto ry yhtyy lausunnossaan säännöksen osalta Kesko Oyj:n lausuntoon ja toteaa lisäksi, että kaupan omien tuotemerkkien rooli eri vähittäiskaupan toimijoilla on hyvin erilainen. Lausunnon mukaan on syytä täsmentää, mitä omilla merkeillä tarkoitetaan ja kenen omasta merkistä kulloinkin puhutaan.

Lidl Suomi esittää lausunnossaan säännöksen poistamista. Lausunnon mukaan ehdotettu sääntely tulisi aiheuttamaan kohtuutonta epävarmuutta lain soveltamisesta ja sen vaikutukset tulisivat olemaan mittavat yhtiölle, jonka liiketoiminta perustuu suurimmilta osin sen omiin tuotemerkkeihin. Lidl pyytää lisäselvitystä siitä, mitä syrjivällä asettelulla ja hyllysisjoittelulla konkreettisesti tarkoitetaan. Edelleen lausunnossa todetaan, että viittaukset päivittäistavarakaupan hinnoittelua rajoittavasta ja immateriaalioikeuksien suojaan puuttuvasta sääntelystä tulee hallituksen esityksestä poistaa.

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) katsoo lausunnossaan, että ehdotetusta säännöksestä tulee luopua, sillä se on epäselvästi kirjoitettu ja siitä puuttuu perustuslaissa edellytetty tarkkarajaisuus. Lausunnon mukaan säännös jättää avoimia kysymyksiä tunnusmerkistöön, kilpailulainsäädäntöön sekä tuotteiden hinnoittelun ja menekin edistämiseen liittyen. Lojaliteettiperiaatteen osalta Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että hinnoitteluvapaus on osa sopimusvapautta ja toimivaa markkinataloutta, sekä korostaa hinnoittelulle asetettavien velvoitteiden johtavan EU-oikeuden vastaiseen tulkintaan. Lausunnossa nostetaan esiin vielä muiden kuin määräävässä markkina-asemassa olevien toimijoiden asema, kotimaisten toimijoiden kilpailukykyyn liittyviä asioita rajat ylittävässä kaupankäynnissä sekä private label -tuotteisiin liittyviä etuja.

Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta SOK pitää lausunnossaan ehdotetun säännöksen kirjoitusasua ja terminologiaa epäselvänä sekä ehdottaa säännöksestä luopumista. Lausunnon mukaan oma tuotemerkki -termiä käytetään pykälän otsikossa väärin. SOK toteaa lausunnossaan säännöksen puuttuvan elinkeinovapauteen ja kaupan omaan päätäntävaltaan kuuluviin seikkoihin sekä huomauttaa ehdotuksen saattavan johtaa kuluttajahintojen nousuun, alkutuotannon ja teollisuuden viennin hankaloitumiseen sekä hankintojen siirtymiseen ulkomaille. Lausunnossa SOK tuo esille omiin tuotemerkkeihin liittyviä etuja ja korostaa hinnoitteluvapauden tärkeyttä

perustuslaillisesta sekä kilpailullisesta näkökulmasta. SOK ei lisäksi lausunnossaan tunnista liikesalaisuuksien siirtyvän teollisuudelta kaupan alalle.

Företagarna på Åland katsoo lausunnossaan, että ehdotettu säännös puuttuisi markkinatalouden toimintaan ja tulisi siksi poistaa. Lausunnossa tuodaan esille private label -tuotteiden etuja kuluttajan, teollisuuden ja alkutuotannon näkökulmasta.

Kauppapuutarhaliitto ry pitää lausunnossaan ehdotettua säännöstä hyvänä, mutta esittää kysymyksiä hyllytilan ja esillepanon jakamisen valvonnasta sekä siitä, onko tavarantoimittajalla aito mahdollisuus kieltäytyä private label -tuotteiden toimittamisesta.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää lausunnossaan ehdotetun säännöksen sanamuotoa vaikeasti tulkittavana. Lausunnon mukaan on pohdittava, onko säännös tarpeellinen ja oikeasuhtainen keino suojata elintarviketeollisuuden yrityksiä tilanteissa, joissa private label -tuotteiden tuottaminen on liiketoiminnan kannalta olennaista.

Suomen Kristillisdemokraatit ry:n maa ja metsätalouspoliittinen työryhmä ehdottaa lausunnossaan hinnoitteluun liittyvän kiellon sisällyttämistä säännökseen.

Suomen Leipuriliitto ry kannattaa lausunnossaan ehdotettua lojaalivelvoitetta, mutta pitää 2 momentin soveltamiskynnystä epämääräisenä ja tulkinnanvaraisena. Lausunnossa esitetään sanan ”merkittävä” poistamista pykälän 2 momentista.

Yksityishenkilö ehdottaa lausunnossaan hinnoitteluun liittyvän kiellon sisällyttämistä säännökseen.

Österbottens svenska producentförbund r.f. pitää lausunnossaan kieltoa tärkeänä ja askeleena oikeaan suuntaan. Lausunnon mukaan tarvitaan yhä selkeitä ohjeita kiellon noudattamisen varmistamiseksi ja säännöksiä hinnanmuodostuksen läpinäkyvyyden edistämiseksi.

14. Huomiot 5 §:stä: Elintarvikemarkkinavaltuutettu ja 7 §:stä valvonta säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriön lausunnossa nähdään välttämättömäksi täydentää 7 §:n 3 momentin säännöskohtaisia perusteluita, sillä ehdotuksessa ei riittävän laajasti arvioida ja perustella yritysten välisten suhteiden viranomaisvalvonnan poikkeuksellisuutta. Lakiehdotus ei lausunnon mukaan ole täysin selvä sen suhteen, valvoisiko elintarvikemarkkinavaltuutettu 4 a – 4 c §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa markkinakäytännön vai yksittäisten sopimussuhteiden valvontaa. Lausunnon mukaan tulisi esityksessä käytettyjä ilmaisuja tältä osin täsmentää ja valvontasääntelyä täydentää vastaamaan lähemmin elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annettua lakia. 3 a §:n 2 ja 3 momentin noudattamisen valvonnan osalta OM toteaa lausunnossaan esitysluonnoksen olevan epäselvä. Lausunnossa lisäksi ehdotetaan elintarvikemarkkinavaltuutetun valvonta- ja sanktiotoimivallan säätämistä alkamaan marraskuussa 2026 lähtien.

MTK ry huomauttaa lausunnossaan teknisestä virheestä lain 7 §:ssä.

MTK-Kaakkois-Suomi ry huomauttaa lausunnossaan teknisestä virheestä lain 7 §:ssä.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että seuraamuksia ja toimivaltuuksia koskevat kohdat liittyvät ehdotettujen muutosten sisällyttämiseen lakiin.

Företagarna på Åland vastustaa lausunnossaan ehdotettua valvontaa koskevaa säännöstä.

15. Huomiot 10 §:stä: Huomautus, 11 §:stä Julkinen varoitus ja 11 a §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun asettama kielto säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan julkista varoitusta koskevan säännöksen perusteluiden olevan suppeat ja viittaa huomautuksiinsa edellä 2 e §:ää koskevassa kohdassa julkisen varoituksen oikeudellisesta luonteesta rangaistuksen luonteisena seurauksena. Lausunnossa lisäksi ehdotetaan arvioitavaksi, tulisiko julkinen varoitus rajata kosto-olettaman ulkopuolelle.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu ei ota kantaa siihen, millaisia hallinnollisia ja muita seuraamuksia hallintoviranomaisella voisi ehdotettujen säännösten valvonnassa olla, mutta toteaa valvonnan edellyttävän konkreettisia mahdollisuuksia puuttua lainvastaiseen toimintaan. Lausunnossaan ETMV ehdottaa valvonta- ja seuraamussäännöksiä kokonaisuudistusta seuraavan asiaa koskevan lainvalmistelun yhteydessä.

MTK ry pitää lausunnossaan valitettavana, ettei 3 a §:n noudattamatta jättämisestä ole säädetty ostajalle seuraamusta, ja vaatii, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle mahdollistetaan oikeus antaa huomautus tai julkinen varoitus ostajalle neuvotteluvollisuuden noudattamatta jättämisestä.

MTK Kaakkois-Suomi ry pitää lausunnossaan valitettavana, ettei 3 a §:n noudattamatta jättämisestä ole säädetty ostajalle seuraamusta, ja ehdottaa, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle mahdollistetaan oikeus antaa huomautus tai julkinen varoitus ostajalle neuvotteluvollisuuden noudattamatta jättämisestä.

MTK Keski-Pohjanmaa ry pitää lausunnossaan valitettavana, ettei 3 a §:n noudattamatta jättämisestä ole säädetty ostajalle seuraamusta, ja ehdottaa, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle mahdollistetaan oikeus antaa huomautus tai julkinen varoitus ostajalle neuvotteluvollisuuden noudattamatta jättämisestä.

MTK-Satakunta ry korostaa lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulla tai vastaavalla toimielimellä tulee olla selkeä rooli ja mahdollisuus reagoida säännöksen noudattamatta jättämiseen.

MTK Varsinais-Suomi ry toteaa lausunnossaan, että säännöksen noudattamatta jättämisellä tulisi olla seuraamuksia.

SLC Nyland vaatii lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulla tulee olla oikeus antaa julkisia varoituksia ostajalle.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että seuraamuksia ja toimivaltuuksia koskevat kohdat liittyvät ehdotettujen muutosten sisällyttämiseen lakiin.

Kauppapuutarhaliitto ry toteaa lausunnossaan, että noudattamatta jättämisellä tulisi olla seuraamuksia.

16. Huomiot 11 b §:stä: Markkinaoikeuden asettama kiello ja 12 §:stä Elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeus hakea markkinaoikeudelta kiellon määrittämisestä säännöskohtaisine perusteluineen

Markkinaoikeus esittää lausunnossaan pohdittavaksi säännöksen järjestyksen johdonmukaisuutta.

MTK Pirkanmaa ry katsoo lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee antaa mahdollisuus puuttua yksittäisiin neuvotteluvoiman väärinkäyttötilanteisiin.

MTK-Uusimaa ry toteaa lausunnossaan, että elintarvikemarkkinavaltuutetulle tulee säätää oikeus huomautuksen tai julkisen varoituksen antamisesta, mikäli neuvotteluvetoa ei noudateta 3 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

SLC Svenska lantsbruksproducenternas centralförbund kannattaa ehdotettua säännöstä elintarvikemarkkinavaltuutetun oikeudesta hakea kielloa markkinaoikeudelta.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että seuraamuksia ja toimivaltuuksia koskevat kohdat liittyvät ehdotettujen muutosten sisällyttämiseen lakiin.

17. Huomiot siirtymäsäännöksestä

MTK ry toteaa lausunnossaan, että viljelijöiden asemaa on vahvistettava elintarvikeketjussa mahdollisimman nopeasti. Lisäksi lausunnon mukaan ylimitoitettuja tietovaatimuksia koskevan kiellon siirtymäaika on lyhennettävä, jotta tuottajien liikesalaisuuksien suoja ei murenneta.

MTK-Kaakkois-Suomi ry toteaa lausunnossaan, että viljelijöiden asemaa on vahvistettava elintarvikeketjussa mahdollisimman nopeasti. Lisäksi lausunnon mukaan ylimitoitettuja tietovaatimuksia koskevan kiellon siirtymäaika on lyhennettävä, jotta tuottajien liikesalaisuuksien suoja ei murenneta.

MTK Keski-Pohjanmaa ry kannattaa lausunnossaan esitystä lain voimaantulosta mahdollisimman pian. Lausunnossa todetaan, että sopimusten tekninen mukauttaminen voidaan sallia kohtuullisen ajan, mutta tuottajien liikesalaisuuksia suojaavien säännösten siirtymäaika tulisi lyhentää minimiin.

MTK Pirkanmaa ry vaatii lausunnossaan tuottajien liikesalaisuuksia koskevan suojan osalta lyhyempää siirtymäaika.

MTK Satakunta ry toteaa, että laki tulee saada voimaan mahdollisimman pian.

MTK Uusimaa ry kannattaa lausunnossaan esitystä lain voimaantulosta mahdollisimman pian. Lausunnossa pidetään tärkeänä sitä, että sopimusten tekninen mukauttaminen sallitaan kohtuullisessa ajassa ja tuottajien liikesalaisuuksia suojaavien säännösten siirtymäaika lyhennetään.

MTK Varsinais-Suomi ry toteaa lausunnossaan, että muutokset on saatettava voimaan nopeasti. Lausunnon mukaan ylimitoitettujen tietovaatimusten kiellon siirtymäaika tulee lyhentää.

SLC Nyland toteaa lausunnossaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian tiettyjä sopimuksia lukuun ottamatta, joita koskeva sääntely tulisi voimaan marraskuun loppuun mennessä.

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) katsoo lausunnossaan vanhojen sopimusten osalta annetun siirtymäajan tarpeelliseksi ja riittäväksi. Lausunnossa todetaan vielä, että elintarvikemarkkinavaltuutetun tulee laatia ohjeistusta uudistetusta lainsäädännöstä.

Kesko Oyj toteaa lausunnossaan, ettei säännös sisällä selkeää ehtomuutosta koskevaa velvoitetta ja siirtymäsäännös jää epäselväksi. Lausunnon mukaan toistuvat lakimuutokset aiheuttavat hallinnollista kuormaa eivätkä ole hyvän lainsäädäntötavan mukaisia.

Lidl Suomi pitää lausunnossaan siirtymäaikaa epärealistisena.

Päivittäistavarakauppa ry:n lausunnon mukaan epäselväksi jää, mikä ero on sopimuksella ja toimitussopimuksella lain soveltamisalan kannalta. Lisäksi lausunnossa huomautetaan, ettei ehdotus sisällä selkeää ehtomuutosta koskevaa velvoitetta ja siirtymäsäännös jää epäselväksi. Lausunnon mukaan toistuvat lakimuutokset aiheuttavat hallinnollista kuormaa eivätkä ole hyvän lainsäädäntötavan mukaisia.

18. Huomiot 12 a §:stä: seuraamusmaksu ja 13 b §:stä Viranomaisten välinen tietojenvaihto säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan 4 b §:ää koskevan seuraamusmaksun osalta, ettei sitä ole riittävästi perusteltu, eikä sitä ole käsitelty esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Lausunnon mukaan seuraamusmaksun sanktioinnin välttämättömyyttä tulisi arvioida esityksessä kansalliset sääntelytarpeet huomioon ottaen. Uusien tiedonsaantioikeuksien osalta säännöskohtaisia perusteluja tulisi oikeusministeriön lausunnon mukaan täydentää jatkovalmistelussa, kuten myös mahdollisen henkilötietojen käsittelyn osalta sitä, miltä osin aiemman hallituksen esityksen perustelut soveltuvat uusiin ehdotettuihin tiedonsaantioikeuksiin.

Päivittäistavarakauppa ry toteaa lausunnossaan, että seuraamuksia ja toimivaltuuksia koskevat kohdat liittyvät ehdotettujen muutosten sisällyttämiseen lakiin.

Företagarna på Åland vastustaa lausunnossaan ehdotettuja säännöksiä, sillä se näkee ne tarpeettomiksi ja perusteluiltaan puutteellisiksi.

19. Huomiot oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta säännöskohtaisine perusteluineen

Oikeusministeriö huomauttaa lausunnossaan, että oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettu laki kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan, ja oikeusministeriöltä tulee pyytää siihen tehtäviä muutoksia koskien esittelylupa.